

SPOMÍNANIE...

**K sedemdesiatke
prof. PhDr. Ladislava Ďuriča, DrSc.**

Predstavovať psychologickú obci na Slovensku i v Českej republike prof. PhDr. Ladislava Ďuriča, DrSc. sa mi zdá úplne zbytočné. Prof. Ďuriča predsa u nás každý psychológ pozná, a ak nie, potom to nie je primerane vzdelaný psychológ.

Preto sa v tomto krátkom zamyslení zameriam iba na niektoré fakty, ktoré považujem za dôležité. Samozrejme, že dôležitý je dátum narodenia, ako aj prostredie, v ktorom náš jubilant vyrastal. Narodil sa 24.6.1928 v rodine poľnohospodárskeho robotníka v Plavých Vozokoch, v okrese Levice. Pokiaľ je mi známe, nebolo to práve poľnohospodárstvo, ktoré by nášho jubilanta priťahovalo. Osobnostne významnými osobami v živote prof. Ďuriča boli okrem rodičov riaditeľ ľudovej školy O. Slivka, dekan-farár L. Adamčík a MUDr. J. Ondrejko, ktorí zbadali jeho mimoriadny talent a zaslúžili sa o začiatok jeho štúdia. Prvou dôležitou etapou v jeho profesionálnom živote bolo prijatie na lýceum v Leviciach. Stredoškolské štúdia ukončil na štátnej pedagogickej akadémii v Leviciach a hneď po jej ukončení sa začína veľká učiteľská dráha pána profesora. Najskôr pracoval ako učiteľ v Tekovských Lužanoch a neskôr ako veľmi mladý riaditeľ strednej školy v Kalinčiakove. Neskôr bol preložený na pedagogické gymnázium v Nitre, odkiaľ v r. 1952 odišiel do Bratislavy, pričom pedagogické pôsobenie spájal so štúdiom na Vysokej škole pedagogickej. Odbor pedagogika - psychológia ukončil na tejto škole s vyznamenaním v r. 1956, pričom už počas štúdia pôsobil ako vysokoškolský asistent. Myslím si, že jeho životná i profesionálna dráha bola vtedy už definitívne určená. Pôsoobil na katedre psychológie VŠP, kde som jubilanta v r. 1957 prvýkrát uvidel a odvtedy sa naše životné a najmä profesionálne dráhy neustále stretávali. Nazdávam sa, že práve tu vstúpil do jeho života ďalší významný človek, a to prof. Pardel, ktorý podľa môjho názoru

značne ovplyvnil vedeckú dráhu nášho jubilanta. Po zrušení VŠP prešiel na Psychologický ústav UK v Bratislave. Významný je rok 1965, kedy sa mu podarilo založiť Katedru pedagogickej psychológie a viem veľmi dobre, že to vôbec nebolo ľahké. Túto katedru viedol plných 10 rokov a jeho zásluhou sa z tejto katedry stalo špičkové vysokoškolské pracovisko. Ako človek, ktorý prešiel školou pedagogickej praxe, veľmi dobre vedel, že pedagogická psychológia pre svoj rozvoj nutne potrebuje úzke spojenie s praxou. Práve preto venoval mimoriadnu pozornosť vybudovaniu experimentálnej základnej školy, pričom o "jeho" škole sa nám dnes môže iba snívať.

Vedecký a vedecko-pedagogický rast prof. Ďuriča postupoval najskôr presne v súlade s jeho schopnosťami, pracovitosťou a húževnatosťou. V r. 1962 získal vedeckú hodnosť kandidáta psychologických vied, o dva roky neskôr sa habilitoval na docenta psychológie a začal sa pripravovať na získanie vedeckej hodnosti doktora vied. V súvislosti s politickými udalosťami po roku 1968 bol však jeho vedecký i vedecko-pedagogický postup zastavený. Prof. Ďurič bol vždy veľmi zásadový, a práve preto nemohol konať ináč ani po roku 1968. Nemohol súhlasiť s tým, aby politické hľadiská boli nadradené hľadiskám odborným a vedeckým. V r. 1970 vystúpil za ponechanie profesora Juraja Čečetku a profesora Antona Jurovského na univerzite, čo, okrem iného, viedlo k jeho vyškrtnutiu z KSS. Táto skutočnosť mala pre prof. Ďuriča veľmi kruté následky. On sa však nevzdal a húževnato pracoval ďalej. Najmä v tomto období, ale aj počas celého doterajšieho života, mal pevnú oporu v manželke Márii, ktorá spolu s ním prežívala všetky úspechy i ťažkosti a rozhodne pozitívne ovplyvnila jeho životnú dráhu.

Vedeckú hodnosť doktora psychologických vied mohol obhájiť až v r. 1990 a za univerzitného profesora (ktorým de facto už dávno bol) až v r. 1991.

Hodnotiť publikačnú činnosť prof. PhDr. Ladislava Ďuriča nie je nijako ľahké. Pokúsili sa o to už mnohí pri jeho predchádzajúcich jubileách. K dnešnému dňu napísal celkom 17 monografií, pričom dve z nich vyšli v zahraničí, 10 titulov učebníc a 110 vedeckých štúdií, pričom 8 z nich vyšlo v zahraničí. Jeho práce sú veľmi často citované v našich i zahraničných publikáciách. Dobré všetci vieme, že so sledovaním citácií sú veľké problémy. Jednako v domácich publikáciách sa podarilo nájsť 149 a v zahraničných publikáciách 54 citácií jeho prác. Sám si najviac cení jednu zo svojich prvých prác "Práceschopnosť žiakov vo vyučovacom procese" (Bratislava, SPN 1969), v ktorej zovšeobecnil svoje niekoľkoročné výskumné aktivity zamerané na práceschopnosť a na únavu žiakov, pričom vypracoval vlastnú teóriu únavy. Prof. Ďurič považuje únavu za boj medzi procesmi vyčerpania a obnovy psychosomatických funkčných potenciálov organizmu. Jeho teóriu uvádza vo svojej práci Pracovná únava napr. český psychológ Jiří Sedlák a citujú ju mnohí ďalší autori.

Ďalšou oblasťou vedeckého záujmu profesora L. Ďuriča je oblasť teórie pedagogickej psychológie. Okrem známej publikácie Úvod do pedagogickej psychológie zostavil s autorským kolektívom vysokoškolskú učebnicu Psychológia pre učiteľov a vysokoškolskú učebnicu Učiteľská psychológia

(Ďurič, Kačáni a kol.). V týchto a ďalších prácach sa venoval najmä rozpracovaniu predmetu a systému pedagogickej a školskej psychológie. Vyvrcholením týchto vedeckých aktivít bolo vydanie monografie *Essential of Educational Psychology*, ktorú napísal na žiadosť UNESCO. Monografia vyšla v Ženeve v r. 1989.

Mimoriadne významná je séria 11 zborníkov pod názvom *Psychológia a škola*, ktoré vydal s kolektívom spolupracovníkov, a ktoré prijala s vďakou najmä učiteľská verejnosť na Slovensku i v blízkom zahraničí.

Profesor Ďurič je, možno povedať, priekopníkom v oblasti teórie a praxe tvorivosti na Slovensku, pričom aj túto oblasť spája so školou.

V ostatných rokoch venoval mimoriadne úsilie tvorbe Terminologického a výkladového slovníka *Pedagogická psychológia*, ktorý vyšiel pod jeho vedením v r. 1997 a je prvou podobnou publikáciou z oblasti psychológie u nás.

Za svoju prácu bol odmenený radom akademických vyznamenaní. Je nositeľom bronzovej, striebornej i zlatej medaily UK, Zlatej medaily PF v Banskej Bystrici, Bronzovej medaily Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre a získal mnohé ďalšie ocenenia.

Profesor Ďurič je členom niekoľkých vedeckých rád, dlhoročným spolupracovníkom a členom redakčných rád vedeckých časopisov, pričom ani jednu z týchto a ďalších funkcií nechápe formálne. Je vždy aktívny, zdravo kritický, usiluje sa veci zlepšiť.

Záverom by som rád zaželel jubilantovi veľa zdravia, elánu, tvorivých síl a splnenie všetkých jeho ďalších plánov.

Ladislav Požár

♣ K nedožitým sedemdesiatinám promovaneho psychológa Jána Ondrejku

Myslím si, že o každom človeku by bolo hodno napísať esej. Väčšina by bola možno krátkych, iné obsiahlejšie, niektoré by pripomínali knihy. Človek, ktorému spoločne so spolupracovníkmi venujem túto krátku spomienku, by si knihu rozhodne zaslúžil.

Symbolika čísel? Narodil sa 9.9.1928 na neskorší banícky sviatok - Psychologicko-sociologické pracovisko vtedajších Uhoľných a lignitových baní v Prievidzi založil v roku 1966 a viedol ho až do svojho náhleho skonu dňa 4.8.1980.

Po skončení štúdia prvej generácie psychológov odchovaných profesorom Jurovským a inými pracoval ako učiteľ na pedagogickej fakulte, neskôr u ČSD. Nakoniec svetu práce zostal verný. Práce, vtedy oslavovanej, ale i teraz namáhavej a nebezpečnej.

Mimochodom bol jedným zo zakladateľov Psychologického ústavu v Bratislave. Pracovisko v Prievidzi patrilo za jeho čias medzi školiace